

BIERUM – SINT SEBASTIAANKERK

Een beer van een steunbeer is het eerste wat in het oog springt bij de Sebastiaankerk in Bierum. Deze werd in de late middeleeuwen tegen de kerk aangebouwd, toen de toren vervaarlijk begon te verzakken. De bakstenen kerk maakt een gave, overwegend romaanse indruk. De ingebouwde zadeldaktoeren werden waarschijnlijk gebouwd aan het begin van de 13^e eeuw. Het schip kwam hoofdzakelijk tot stand in het tweede kwart van diezelfde eeuw. Aan het begin van de 14^e eeuw werd de oorspronkelijke halfronde apsis vervangen door een driezijdig gesloten vroeg-gotisch koor. Patroonheilige van de kerk is Sint Sebastiaan. In een muurschildering in de kerk is hij afgebeeld in ridderuitmonstering met een pijl in zijn rechterhand. Sinds 2014 is de kerk eigendom van de Stichting Oude Groninger Kerken.

Interieur

Het interieur is rijk aan 13^e-eeuwse baksteenimitatie en 15^e-eeuwse (figuratieve) schilderingen. Het laat-romaans viert hoogtij met drie opeenvolgende koepelgewelven met in de top rijk gedecoreerde sluitringen. Op het derde schipgewelf staat naast Sebastiaan een paus (Gregorius de Grote?) afgebeeld. Op het 14^e-eeuwse gewelf in het koor zijn de originele beschilderingen grotendeels bewaard gebleven. Het middelste gewelfvak toont Christus in majesteit, omgeven door de vier evangelisten Mattheüs (engel), Marcus (leeuw), Lucas (stier) en Johannes (adelaar). Dit motief, *Majestas Domini*, was voornamelijk gangbaar in de romaanse periode. De overige vakken tonen Maria met Kind, de Kroning van Maria en de heilige Catharina met haar folterrad.

Inventaris

Het oudste onderdeel van de inrichting is een romaans doopvont van het zogenaamde 'Bentheimer type', die ooit toebehoorde aan de kerk van Toornwerd. In de noordwand van het koor zit een sacramentsnis die voorzien was van een deurtje. Hier werd de geconsacreerde hostie na afloop van de misviering in opgeborgen. In de noordwand van het schip is een tweede nis uitgespaard met in de achterwand een klein rond venster. De overige inventaris dateert van na de Reformatie. Een gedrongen houten mannenfiguur draagt de renaissancekansel uit omstreeks 1650 als een soort Atlas die de wereld meetorst. Op de zuidelijke van de twee herenbanken in het koor prijken de wapenschilden van de families Maneil en Alberda, bewoners van de naastgelegen Luiningaborg die in 1825 werd afgebroken. Dezelfde heraldiek keert terug op het orgel voor de westwand, dat in 1792 werd gebouwd door H.H. Freytag en F.C. Schnitger jr.

Restauratie

De Sebastiaankerk is in de oorlog zo zwaar getroffen dat de gewelven bijna op instorten stonden. Tijdens de naoorlogse restauratie kwamen de afwerkingen uit verschillende periodes aan het licht. Restaurator Gerhard Jansen (1878-1956) legde de schilderingen en de decoratieve afwerkingen in 1948 bloot en restaureerde ze. Bij de grootschalige restauratie in 2019 zijn de schilderingen gerestaureerd en geconserveerd door restauratoren Bouwhuis & Journée en Veldman & Veltman.

Gereduceerd westwerk

Een van de bijzonderste aspecten van de Bierumer kerk is nu verborgen achter het orgel, namelijk een overwelfde verdieping in de toren die je via een trap door de torenmuur bereikt. Oorspronkelijk stond deze ruimte in verbinding met het schip. Deze werden later dichtgezet. Het gaat hier om een 'gereduceerd westwerk', dat in de Friese kuststreken vaker voorkomt bij in het schip ingebouwde romaanse torens. Het is het enige complete gereduceerd westwerk in Groningen.